

Projekt
Ustawa konstytucyjna
z dnia 2017

która zmienia ustawę konstytucyjną nr 110/1998 Dz.U., o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej, w brzmieniu ustawy konstytucyjnej nr 300/2000 Dz.U.

Parlament postanowił uchwalić niniejszą ustawę konstytucyjną Republiki Czeskiej:

Art. I
Zmiana ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej

W art. 3 ustawy konstytucyjnej nr 110/1998 Dz.U., o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej, zostaje uzupełniony o ustęp 3, który otrzymuje brzmienie:

„(3) Obywatele Republiki Czeskiej mają prawo do zakupu, posiadania i noszenia broni oraz amunicji w celu wypełniania zadań określonych w ustępie 2. Niniejsze prawo może zostać ograniczone w oparciu o przepisy prawa oraz zgodnie z przepisami prawa mogą zostać określone dodatkowe warunki jego wykonywania, jeśli będzie to konieczne do obrony praw i wolności innych, porządku publicznego i bezpieczeństwa, życia i zdrowia lub zapobieganiu przestępstwom.”

Art. II
Obowiązywanie

Niniejsza ustawa konstytucyjna wchodzi w życie z piętnastym dniem po jej ogłoszeniu.

UZASADNIENIE

I. Część ogólna

Projekt nowelizacji ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej uwzględnia aktualny rozwój sytuacji politycznej i bezpieczeństwa. Celem uzupełnienia ustawy konstytucyjnej jest stworzenie przestrzeni do zachowania i wykorzystania istniejących specyficznych warunków w zakresie posiadania broni przez osoby cywilne w Republice Czeskiej i włączenia istniejącego systemu posiadaczy broni palnej do dobrowolnej bazy obywateli będącej częścią kompleksowego, zabezpieczanego i zagwarantowanego przez państwo systemu bezpieczeństwa Republiki Czeskiej, istniejącej poza systemem służb stojących na straży bezpieczeństwa i sił zbrojnych.

Celem projektu zmiany ustawy konstytucyjnej jest również potrzeba reakcji na nowe kwestie zagrażające bezpieczeństwu, przede wszystkim jeśli chodzi o możliwość wystąpienia aktów przemocy, np. pojedynczych aktów terroru (i innych gróźb asymetrycznych), aktywnych napastników oraz innych zagrożeń hybrydowych. Punktem wyjścia przy uchwalaniu ustawy był fakt, że ochrona przede wszystkim tzw. celów miękkich nie może zawsze zostać zagwarantowana przez państwowe siły bezpieczeństwa, które nie mogą w każdym momencie znajdować się w zasięgu miejsca przebywania obywateli.

Należy również wziąć pod uwagę fakt, że pojęcie „bezpieczeństwo Republiki Czeskiej” zawsze obejmuje zarówno bezpieczeństwo „wewnętrzne” jak i bezpieczeństwo „zewnętrzne”. W dzisiejszych czasach niebywalego wykorzystania metod walki hybrydowej, bądź asymetrycznych metod walki kwestie bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego stają się jednością. Przede wszystkim ataki terrorystyczne i inne siłowe zagrożenia asymetryczne mogą w identycznym stopniu zagrażać obu wspomnianym powyżej płaszczyznom bezpieczeństwa i również pod kątem użytych środków nie ma możliwości jednoznacznego rozdzielenia różnych form zagrożenia bezpieczeństwa narodowego. W dzisiejszych czasach w Europie i Czechach normą jest wykorzystanie armii,

pierwotnie przeznaczoną do obrony państwa i bezpieczeństwa państwa, w celu wzmocnienia sił policyjnych, których pierwotnym zadaniem są kwestie związane z bezpieczeństwem wewnętrznym, zarówno w przypadkach istotnego naruszenia porządku publicznego jak i terroryzmu czy fal migracji.

Z drugiej strony jednak celem ustawy nie jest w żadnym razie zastępowanie lub osłabianie zasady zapisanej bezpośrednio w artykule 1 ustęp 1 ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej, tj. że zabezpieczenie suwerenności i integralności terytorialnej Republiki Czeskiej, ochrona jej podstaw demokratycznych i ochrona życia, zdrowia i wartości majątkowych jest podstawowym obowiązkiem państwa. Posiadanie broni przez osoby cywilne, jeśli ma prowadzić do określonych powyżej celów, musi być (ciągle) podporządkowane ścisłej kontroli ze strony państwa. Państwo w przyszłości powinno również zapewnić taki system kontroli nad kompetencjami posiadaczy broni, aby zostało zagwarantowane, że posiadanie broni przez obywateli Republiki Czeskiej będzie poprawiać ich bezpieczeństwo, nie zaś im zagrażać bądź osłabiać i naruszać wypełnianie zadań przez służby stojące na straży bezpieczeństwa, siły zbrojne, służby wywiadowcze i inne organy władzy państwowej, które wspólnie zabezpieczają kwestie związane z bezpieczeństwem państwa.

Projektowany system włączenia posiadaczy broni do systemu zabezpieczenia bezpieczeństwa Republiki Czeskiej – również uwzględniając podstawowy fakt, że zmiana ustawy konstytucyjnej została sformułowana jako prawo (realizowane w ramach wypełniania obowiązków z zakresu zabezpieczenia bezpieczeństwa państwa) – zakłada wyłącznie dobrowolny udział osób, które są zainteresowane zakupem, posiadaniem i noszeniem broni. W odróżnieniu od powyższego posiadanie broni przede wszystkim dla celów łowiectwa i celów sportowych lub kolekcjonerstwa w żaden sposób nie jest objęte przedmiotowym projektem i nadal będzie regulowane na poziomie zwykłych ustaw.

Projekt nie zachęca do zbiorowego zbrojenia obywateli, wręcz przeciwnie, ostatnie nowelizacje ustawy nr 119/2002 Dz.U., o broni palnej i amunicji (ustawa o broni), z późniejszymi zmianami, zaostriżyły warunki posiadania broni. Właściciele broni nadal są zobowiązani do wypełnienia tych warunków.

Pomimo tego w dzisiejszych czasach pogarszających się warunków bezpieczeństwa należy jasno zadeklarować, że bezpieczeństwo narodowe jest sprawą każdego odpowiedzialnego obywatela. Państwo zgłasza chęć aktywnej współpracy z posiadaczami legalnej broni. Uważa ich za swoich sojuszników.

Obowiązująca i projektowana nowelizacja prawa

Obowiązujące przepisy prawa:

Obowiązujące brzmienie ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej opiera się na przesłance, że zabezpieczenie suwerenności i integralności terytorialnej Republiki Czeskiej, ochrona jej podstaw demokratycznych i ochrona życia, zdrowia i wartości materialnych są podstawowymi obowiązkami państwa (art. 1). Można więc powiedzieć, że ustawa konstytucyjna o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej wyznacza obowiązki państwa w zakresie bezpieczeństwa i nie reguluje np. indywidualnych praw i swobód, których katalog w ramach porządku konstytucyjnego Republiki Czeskiej określa Karta Praw Podstawowych (dalej tylko „Karta”).

Równocześnie ustawa konstytucyjna określa podstawowe elementy państwa i ich podstawowe obowiązki w ramach zapewnienia bezpieczeństwa Republiki Czeskiej. Z drugiej jednak strony niniejsza ustawa konstytucyjna zawiera również postanowienia, które jednoznacznie odnoszą się do innych podmiotów i ich praw i obowiązków. Mowa jest przede wszystkim o art. 3 ust. 2, który określa obowiązek udziału przy zapewnianiu bezpieczeństwa Republiki Czeskiej również w odniesieniu do organów samorządu terytorialnego, osób prawnych i fizycznych. Ustawa konstytucyjna o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej deklaruje również, że np. stan wyjątkowy zostaje ogłoszony nie tylko dla ochrony wartości publicznych, dotyczących całego społeczeństwa, jakimi są porządek i bezpieczeństwo wewnętrzne, ale również, jeśli w znacznym zakresie zostają zagrożone wartości indywidualne, konkretnie życia, zdrowia i wartości majątkowych (art. 5 ust. 1). Ustawa konstytucyjna przedstawia również i w innych punktach normę jednoznacznie nawiązującą do Karty, ponieważ w pewnych przypadkach umożliwia rządowi określenie, które prawa ustanowione w ustawie specjalnej i w jakim zakresie, w zgodzie z Kartą Praw Podstawowych, zostają ograniczone, a które obowiązki i w jakim zakresie mogą zostać nałożone (art. 6 ust. 1).

Kwestie związane z posiadaniem broni nie są w dzisiejszych czasach na poziomie ustaw konstytucyjnych wyraźnie uregulowane. Niniejsza problematyka jednoznacznie jest blisko związana z niektórymi podstawowymi prawami zapisanymi w Karcie (np. prawo do życia, prawo do nietykności prywatności, prawo do posiadania majątku, równocześnie z wszelkimi ograniczeniami tych praw). Do ochrony niniejszych podstawowych praw człowieka służy właśnie posiadanie broni, i w związku z tym w interesie publicznym leży i równocześnie jest koniecznością umożliwienie osobom fizycznym faktycznej obrony tych podstawowych praw, ponieważ w praktyce obrona przeciwko atakowi fizycznemu bez użycia broni okazuje się iluzoryczna. Z drugiej jednak strony problematyka broni obejmuje również czynnik zagrażający prawom podstawowym: Broń może zostać wykorzystana przy ataku na życie, zdrowie bądź wolność człowieka oraz zagrozić nietykności miejsca zamieszkania lub prawa do własności. W tych przypadkach jest to działanie niezgodne z prawem, zazwyczaj mówimy o przestępstwach, których ryzyko popełnienia jest dla społeczeństwa znaczne. Z drugiej jednak strony należy stwierdzić, że właśnie w tej kwestii nie można nie zauważyć, że większość takich niezgodnych z prawem działań jest popełniana z wykorzystaniem broni posiadanej nielegalnie, również samo jej nielegalne posiadanie jest już działaniem niezgodnym z prawem (zazwyczaj przestępstwem). System zwykłego ustawodawstwa, który określa wymogi dotyczące niekaralności, niezawodności i stanu zdrowia (włącznie z psychicznym) pod tym kątem wydaje się efektywną gwarancją bezpieczeństwa.

Na poziomie zwykłych ustaw kwestie związane z posiadaniem broni palnej i amunicji są regulowane ustawą o broni. Przedmiotowa ustawa m.in. umożliwia osobom, które uzyskają właściwą kategorię licencji na posiadanie broni kupowanie broń, posiadanie jej i noszenie dla celów obrony życia, zdrowia i majątku. Takie osoby mają więc zagwarantowane przepisami prawa prawo do nabycia, posiadania i noszenia broni i ewentualnego jej użycia do obrony życia, zdrowia i majątku, w ramach przewidzianych przepisami prawa okoliczności wykluczających działanie niezgodne z prawem. Użycie broni w tym sensie jest stosowane przede wszystkim w ramach instytucji obrony koniecznej i stanu wyższej konieczności określonych w kodeksie karnym. Obrona podstawowych praw człowieka w połączeniu w instytucją obrony koniecznej (stan wyższej konieczności) już w tej chwili tworzy konstytucyjnie gwarantowane „prawo do obrony” (podstawowych praw człowieka). Posiadanie broni jest więc faktycznym narzędziem służącym do realizacji prawa do obrony, bez którego w praktyce obrona byłaby bardzo często faktycznie niemożliwa do zrealizowania. Jak często bywa podkreślane, działania broniącego się w przypadku obrony koniecznej może być, a faktycznie, musi być silniejsze (mocniejsze) niż działanie atakującego, ponieważ obrona – żeby być skuteczną – musi odwrócić, zatrzymać bądź odeprzeć atak. Również przy uwzględnianiu zdolności fizycznej ludzi, kiedy atakujący – jeśli działa racjonalnie i chce odnieść sukces – będzie uważnie wybierać ofiary nie będące w pełni sprawne, użycie broni (zarówno palnej, albo ogólnie broni w myśl post. kodeksu karnego) jest jedną z niewielu możliwości, które posiada zaatakowany. Nie można też zapomnieć o instytucji pomocy w obronie koniecznej, która ze względu na fakt, że atak nie jest skierowany bezpośrednio przeciwko broniącemu się, może odnieść jeszcze większy skutek i równocześnie będzie bardziej przemyślana i adekwatna do warunków niż obrona samej ofiary.

Projektowana nowelizacja:

Proponujemy, aby w ustawie konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej ująć prawo obywateli do posiadania broni i amunicji, przy wypełnianiu zadań w trakcie działań, które już dziś w ustawie konstytucyjnej są uważane jako obowiązki osób fizycznych w zakresie udziału w zagwarantowaniu bezpieczeństwa Republiki Czeskiej. Uwzględniając fakt, że projektowana zmiana miałaby być oparta na prywatnych posiadaczach broni, projektowane prawo powinno dotyczyć wyłącznie spraw z zakresu ochrony życia, zdrowia i majątku. Projektowana zmiana ustawy konstytucyjnej jednak w żadnej mierze nie dotyczy możliwości nabywania, posiadania bądź noszenia broni i amunicji dla celów prywatnych, np. sportowych, łowieckich czy w ramach działalności kolekcjonerskiej. Posiadanie broni w sferze cywilnej nadal będzie możliwa w oparciu o zwykłe ustawy.

Projekt konkretnie stanowi: „Obywatele Republiki Czeskiej mają prawo do zakupu, posiadania i noszenia broni oraz amunicji w celu wypełniania zadań określonych w ustępie 2. Niniejsze prawo może zostać ograniczone na podstawie przepisów prawa oraz zgodnie z przepisami prawa mogą zostać określone pozostałe warunki jego wykonywania, jeśli jest to konieczne do obrony

praw i swobód innych, porządku publicznego i bezpieczeństwa, życia i zdrowia lub zapobieganiu przestępstwom.”

Posiadanie broni, które już dziś jest integralną częścią przepisów prawa Republiki Czeskiej, powinna w przyszłości zostać włączona w szersze ramy zagwarantowania bezpieczeństwa Republiki Czeskiej, w zakresie obowiązków osób fizycznych do udziału w nim. Do tej pory posiadanie broni przez osoby cywilne było rozumiane jako wyłącznie prywatna sprawa osób, które do takiej działalności zdobyły właściwe uprawnienia (pozwolenie na broń lub licencję na broń). Tak wygląda sytuacja już dziś np. w przypadku noszenia broni w celu obrony życia, zdrowia i majątku przez właścicieli pozwoleń na broń grupy E. Przy tym, właśnie w tym przypadku, noszenie broni przez takich surowo kontrolowanych przez państwo posiadaczy broni niesie duże korzyści przy zagwarantowaniu bezpieczeństwa wewnętrznego i narodowego. Dlatego logicznym i celowym jest, aby takie korzyści w ramach polityki bezpieczeństwa, państwo wykorzystwała, zwiększyło ich potencjał, wyeliminowało potencjalne ryzyko z tym związane, liczyło się z posiadaniem i noszeniem broni przez cywilów w ramach wypełniania i planowania swoich zadań w zakresie zabezpieczenia bezpieczeństwa państwa. Ze względu na fakt, że państwo będzie taki dobrowolnie powstający potencjał na poziomie pojedynczych obywateli wykorzystywać w ramach pełnienia swoich własnych zadań (patrz art. 1 ust. ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej), całkiem koniecznym i stosownym wydaje się, że równocześnie możliwość tworzenia takiego kapitału zostanie zagwarantowane jako prawo, które jest podstawową, konstytucyjną sprawą obywateli, którzy zdecydowali się uzyskać zezwolenie na zakup, posiadanie i noszenie broni. Właśnie takie prawo będzie również realizowane wyłącznie w ramach obowiązku do ochrony bezpieczeństwa państwa, nakładanego na obywateli.

Ustawa konstytucyjna o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej reguluje ogólnie kwestie związane z bezpieczeństwem Republiki Czeskiej, zarówno jego wewnętrzne, jak i zewnętrzne aspekty, to jest przypadku, w których bezpieczeństwo Republiki Czeskiej jest zagrożone atakiem oraz sytuacje wywołane np. katastrofami naturalnymi. Wyłącznie w części tych sytuacji można mówić o konieczności stawienia im czoła z użyciem broni, jest jednak prawdą, że w takich przypadkach nie można z drugiej strony brać pod uwagę innych sposobów odwrócenia takiej groźby (atak na państwo, bądź podstawowe prawa jego mieszkańców). Aktualnie rozwój sytuacji w kwestii bezpieczeństwa na świecie pokazuje, że podstawowe zagrożenia bezpieczeństwa państwa nie musi zostać wywołane masowym atakiem zewnętrznym. Również środki dziś i w Europie aktualnych ataków są raczej ograniczone kwantytatywnie, często są to ataki jednostek lub grup jednostek uzbrojonych w broń inną niż palna, nielegalnie zdobytą ręczną broń palną lub samodzielnie wyprodukowane materiały wybuchowe. Ataki są popełniane za pomocą środków zupełnie innych niż broń palna jako taka (np. atak przeprowadzony z użyciem samochodu ciężarowego w Nicei w lipcu 2016, w Berlinie w grudniu 2016 czy Jerozolimie w styczniu 2017 r.).

Wspólną cechą charakterystyką większości ataków terrorystycznych, do których doszło w krajach europejskich w ciągu ostatnich lat, była ich bardzo mała przewidywalność i fakt, że często zostały przeprowadzone przeciwko tzw. celom miękkim, tj. celom, które nie były chronione żadnymi konkretnymi środkami czy siłami bezpieczeństwa. Po stronie agresorów zawsze stała ogromna przewaga w postaci dowolnej możliwości wyboru celów i konkretnego czasu przeprowadzenia ataku. Celem ataków w tych przypadkach nie był atak na państwo czy społeczność w konkretnym mieście, ale spowodowanie widocznych strat w życiach ludzkich i ewentualnie pozostałe szkody w jakimkolwiek miejscu, i jeśli to możliwe w maksymalnie przerażający sposób wywołujący strach w większości członków społeczeństwa. Brak wyznaczonego celu takich ataków tworzy ich podstawową charakterystykę.

Podobna sytuacja występuje również w przypadku ataków aktywnych (tzw. szalonych) strzelców. Bez różnicy czy ci atakujący dokładnie planują swoje działanie czy są to akcje spontaniczne, zazwyczaj, z punktu widzenia organów państwowych, cel jest wybierany w sposób niemożliwy do przewidzenia.

Na pewno największym możliwym przypadkiem zagrożenia bezpieczeństwa mogą być niektóre aspekty tzw. zagrożeń hybrydowych. W takich przypadkach charakter konkretnego ryzyka może już graniczyć z konfliktem zbrojnym. Częścią takich zagrożeń mogą być również brutalne ataki o charakterze paramilitarnym lub właśnie terrorystycznym, które mogą mieć stosunkowo ograniczony zasięg i obecność paru uzbrojonych cywili może mieć decydujące znaczenie, przede wszystkim z

punktu widzenia powstrzymania takich brutalnych działań, ale również z punktu widzenia psychologicznego (atak hybrydowy będzie wydawał się ledwo możliwy do przeprowadzenia przy spontanicznej akcji samych mieszkańców, jeśli właśnie sami obywatele będą mogli w takim momencie chwycić za broń).

Choć wspomniane powyżej przykłady nie oznaczają, że zapobieganie takim atakom jest niemożliwe, jest to jednak złożony proces, w którym ewentualnych agresorów należy odkryć i jeśli to możliwe wyeliminować już na wcześniejszych etapach ich przygotowań. W momencie samego ataku, który często jest ukierunkowany w taki sposób, aby właśnie możliwość szybkiej akcji ze strony służb bezpieczeństwa została zminimalizowana, możliwości organów państwowych do skutecznej obrony i, przede wszystkim, szybkiego nie dopuszczenia do powstania strat w życiach ludzkich i innych szkodach są bardzo ograniczone. Jako kluczowa, bądź w danej sytuacji jedyna efektywnie możliwa, wydaje się możliwość ingerencji jednostek, którzy mogą być obecnie w chwili ataku (lub przeciwko którym taki atak może być wymierzony) i które równocześnie mają przy sobie broń palną i będą w stanie jej użyć. Choć nie można racjonalnie spekulować, na ile w konkretnym przypadku taka obrona może być skuteczna, niewątpliwym jest, że prawdopodobieństwo zakończenia ataku sukcesem w przypadku aktywnej i szybkiej obrony, przeprowadzonej nie przez profesjonalistów z szeregów funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa państwa, zostanie relatywnie obniżona. Doświadczenia niektórych państw pokazują, że obecność uzbrojonych członków społeczeństwa może być w takich sytuacjach czynnikiem decydującym. Z punktu widzenia osób, które są tarczą strzelniczą, nie można nie wspomnieć również o fakcie, że jakkolwiek możliwość legalnej obrony, która obniża możliwość znalezienia się w celu ataku, jest bez wątpienia lepsza niż całkowity brak obrony. W tym kontekście wykluczenie możliwości obrony własnej zaatakowanych jest ledwo akceptowane.

Sam projekt ustawy konstytucyjnej należy również rozważyć w kontekście starań Komisji Europejskiej do ograniczenia legalnego posiadania broni pod pretekstem walki z terroryzmem.

Zmiana dyrektywy o kontroli zakupu i posiadania broni palnej (91/477/EWG) w bliskiej przyszłości wymusi relatywnie rozległe zmiany prawa czeskiego regulującego posiadanie broni w sferze cywilnej. Przede wszystkim w kwestii istotnych zmian w kategoriach niektórych pistoletów półautomatycznych konieczne będzie przygotowanie nie tylko zmiany dotychczasowych przepisów, ale właściwie nowej ustawy. Właśnie ta istotna zmiana przepisów z zakresu posiadania broni przez obywateli jest logiczną okazją do wprowadzenia ewentualnych zmian kompleksowych i koncepcyjnych, które umożliwiłyby osiągnięcie opisanych powyżej celów.

Projektowana zmiana ustawy konstytucyjnej powinna dostosowywać przepisy prawa Republiki Czeskiej w ramach pozostawionych przez wyjątki wynikające zarówno z samej dyrektywy, jak i pierwotnych źródeł prawa Unii Europejskiej w taki sposób, aby wdrożenie znowelizowanej dyrektywy nie mogło prowadzić do istotnych negatywnych skutków (przede wszystkim w formie przesunięcia części do tej pory legalnie posiadanej broni o sfery nielegalnej). Projektowana zmiana ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej powinna stworzyć pewne podstawy pod realizację przyszłych zmian zwykłych ustaw, która będzie konieczna w przypadku przyjęcia znowelizowanej dyrektywy o kontroli zakupu i posiadania broni palnej.

Sytuacja w Republice Czeskiej

W Republice Czeskiej istnieje specyficzna sytuacja w sferze posiadania broni przez osoby cywilne, na którą wpływ ma fakt, że większość broni została przez ich właścicieli nabyta dopiero po roku 1989. W większości przypadków były to osoby, które zdobywały broń nie dla celów łowieckich czy sportowych, ale właśnie dla potrzeb (lub z taką możliwością) ewentualnego wykorzystania broni do obrony życia, zdrowia i własności. Zgodny z tym jest również typ broni jaki posiadają właściciele pozwoleń na broń w Republice Czeskiej. Na dzień 1 stycznia 2017 r. w Republice Czeskiej było 300 307 właścicieli pozwoleń na broń. W tym 241 229 posiadało pozwolenie na broń grupy E – do obrony życia, zdrowia i własności. Ci posiadacze w aktualnym stanie prawnym posiadają uprawnienia do noszenia broni ukrytej i dla celów „samoobrony” w warunkach określonych przepisami prawa.

W odróżnieniu od większości państw członkowskich Unii Europejskiej, gdzie w większości w takiej ilości istnieje wyłącznie broń myśliwska, istotna część broni będącej w rękach czeskich posiadaczy pozwoleń na broń jest to broń odpowiednia do obrony życia, zdrowia i własności (broń krótka, karabiny półautomatyczne itp.). W spontaniczny sposób w granicach obowiązującego prawa powstała znaczna ilość posiadanej broni palnej, zarówno materialna, ale mowa też o czynniku ludzkim

(większość właścicieli broni używa swojej broni i jest w stanie posługiwać się nią bezpiecznie i adekwatnie do sytuacji). Na dzień 1 stycznia 2017 r. posiadacze pozwoleń na broń mieli zarejestrowane 801 532 szt. broni wszystkich kategorii. W tym zarejestrowano 359 846 szt. broni kategorii B – na którą niezbędne jest zezwolenie i która mogłaby być wykorzystana do obrony życia, zdrowia lub własności. Należy podkreślić, że taka ilość broni kategorii B w żaden sposób nie różni się od sytuacji w innych krajach środkowoeuropejskich, np. w Austrii, która jest podobnej wielkości co Republika Czeska pod względem powierzchni oraz ilości mieszkańców, w roku 2016 cywile posiadali w sumie 389 043 szt. broni kategorii B.

Celem projektowanej nowelizacji jest więc gwarancja możliwości wykorzystania tej broni w celu zmniejszenia ryzyka związanego przede wszystkim z negatywnymi zjawiskami zagrażającymi bezpieczeństwu opisanymi powyżej. Oczywiście jest, że w taki sposób nie można takich zjawisk wykluczyć całkowicie, z drugiej jednak strony nie można takiego potencjału zignorować, również w kontekście innych systemów i mechanizmów zapewnienia bezpieczeństwa Republiki Czeskiej regulowanych ustawą konstytucyjną o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej.

Określony powyżej potencjał widoczny jest w dzisiejszych czasach w sytuacji bezpieczeństwa Republiki Czeskiej. W ostatnich latach ilość przypadków obrony koniecznej i stanu wyższej konieczności oscyluje w jednostkach przypadków i stale się zmniejsza. W tym samym okresie jednak ilość wydawanych pozwoleń na broń grupy E – do obrony życia, zdrowia i własności pozostaje na tym samym poziomie i w przypadku większych wahań nie można stwierdzić jakiegokolwiek powiązania pomiędzy ilością użytej broni w ramach okoliczności wykluczających działanie niezgodne z prawem i ilością wydanych zezwoleń na broń.

Powyższych danych nie można jednak w żadnym przypadku interpretować w taki sposób, że noszenie broni dla celów obrony osobistej stopniowo traci zasadność. Odwrotnie właśnie – świadczy o tym, że w praktyce tym bardziej udaje się zapobiegać sytuacjom konfliktowym, w których mogą znaleźć się właściciele broni, bądź, że ilość takich sytuacji konfliktowych jako takich zmniejsza się. Z niektórych opracowań zagranicznych¹ można by też wysnuć wniosek, że przynajmniej do pewnego stopnia na zmniejszenie się ilości takich przypadków może mieć wpływ moment odstraszania ewentualnego agresora, już w samym fakcie istnienia prewencyjnego działania samej możliwości, że agresor może znaleźć się w sytuacji, w której przeciwko niemu zostanie użyta broń (efekt jakiej prewencji zwiększa się właśnie w przypadku noszenia broni ukrytej, kiedy niepewność atakującego jest jeszcze większa), ale też w ramach już rozpoczętego ataku poprzez groźbę użycia broni.

Pożądanym efektem możliwości posiadania i noszenia broni w żadnym przypadku nie jest zwiększenie ilości przypadków realnego użycia broni, ale właśnie wzmocnienie efektywnej prewencji takich przypadków. Krajowe przepisy prawa do tej pory w tej kwestii właśnie o tym świadczą i trzeba w przyszłości na tym się opierać. Z drugiej strony jako właściwe wydaje się, w zmieniającej się sytuacji dotyczącej bezpieczeństwa, powiększyć w przypadku osób cywilnych efektywność obchodzenia się z bronią i w ukierunkowany sposób budować zdolności do użycia broni w adekwatny sposób, właśnie w ogólnej ramie zabezpieczenia bezpieczeństwa Republiki Czeskiej i zgodnie z jej potrzebami.

Porównanie z przepisami prawa obowiązującymi w innych krajach

Celem projektu ustawy konstytucyjnej nie jest osadzenie posiadania broni i amunicji jako podstawowego prawa jak np. ma to miejsce w drugiej poprawce do Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki. Odpowiada temu już fakt włączenia projektowanego postanowienia do ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej, oraz fakt, że projektowane prawo byłoby w zasadzie tylko jedną z możliwych realizacji już istniejących obowiązków osób fizycznych udziału w zapewnieniu bezpieczeństwa Republiki Czeskiej zakotwiczone w art. 3 ust. 2 przedmiotowej ustawy konstytucyjnej.

Równocześnie powinno chodzić o instytucję o szerszym spektrum wykorzystania niż np. już istniejący obowiązek (określony ustawami nawiązującymi do ustawy konstytucyjnej o

¹ Np. Lott, J. R. Jr., Mustard, D.B.: Crime, Deterrence, and Right-to-Carry Concealed Handguns, The Journal of Legal Studies, Vol. 26, No. 1 (Jan., 1997), pp 1-68. Bądź Philipson, T.J., Posner, R.A.: The Economic Epidemiology of Crime, Journal of Law and Economics, Vol. 39, No. 2. (Oct., 1996), pp. 405-433.

bezpieczeństwie Republiki Czeskiej) obywateli Republiki Czeskiej do udziału w jej obronie, przede wszystkim w myśl przepisów o obowiązku wojskowym.

Uwzględniając fakt, że posiadanie broni przez osoby cywilne jest sferą surowo regulowaną, również (z wyjątkami opisanymi poniżej) na poziomie prawa Unii Europejskiej, proponujemy, aby to prawo obejmowało wyłącznie obywateli Republiki Czeskiej, przede wszystkim ze względu na specyficzny charakter stosunku, który obywatel posiada wobec państwa przy zapewnianiu bezpieczeństwa narodowego. Uwzględniając fakt, że projektowane prawo jest realizowane wyłącznie w ramach wypełniania obowiązku zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej, należy je uważać również za specyficzne prawo obywatelskie do dobrowolnego przejęcia tego obowiązku w większym zakresie niż określa to ustawa (lub w stanach wyjątkowych może uczynić) w przypadku wszystkich osób fizycznych. Jeśli chodzi o inne osoby fizyczne, ich prawa w zakresie posiadania broni na poziomie zagwarantowanym prawem Unii Europejskiej nie zostaną ograniczone, co zostanie szczegółowo wyjaśnione poniżej.

Fakt, że właściwa nowelizacja konstytucyjna jest projektowana jako prawo, nie zaś obowiązek odzwierciedla po pierwsze dobrowolność indywidualnego posiadania broni, po drugie zaś fakt, że nawet w ramach obowiązku wojskowego są określone wyjątki w których niektóre osoby, które nie mogą mieć dostępu do broni, przede wszystkim z powodów religijnych. Również pod kątem komparatywnym można stwierdzić, że udział w zapewnianiu bezpieczeństwa państwa bywa rozumiane nie tylko jako obowiązek, jak to do tej pory wyłącznie określa ustawa konstytucyjna o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej (z określeniem wyjątków, zazwyczaj w formie obowiązków zastępczych, które są określane na poziomie zwykłych ustaw). Na przykład Konstytucja Republiki Słowackiej w art. 25 ust. 1 określa, że obrona Republiki Słowackiej nie jest tylko obowiązkiem, ale również sprawą honoru jej obywateli. Konstytucja Republiki Litewskiej bezpośrednio w art. 139 ogłasza obronę Litwy jako prawo i obowiązek (w tej kolejności) obywateli litewskich. Z punktu widzenia tychże obowiązków i faktu, że udział obywateli nie musi obejmować wyłącznie wewnętrznych albo wyłącznie zewnętrznych kwestii zabezpieczenia bezpieczeństwa, można wskazać np. na art. 54 Ustawy Republiki Estonii, która w pierwszym podpunkcie mówi: „Obywatel Estonii jest zobowiązany do bycia wiernym konstytucji Estonii i obrony niezależności Estonii.”

Biorąc pod uwagę ewentualne, jednak narzucające się porównanie sytuacji w dziedzinie polityki regulacji dostępu do broni jak również pod kątem faktycznego stanu popularności i posiadania (bądź niezgodnego z prawem posiadania) broni palnej w USA, należy zwrócić uwagę na fakt, że takie porównanie jest skrajnie problematyczne. W odróżnieniu od USA, przepisy prawa mówiące o dostępie do broni w sferze cywilnej są i nadal będą znacznie bardziej restrykcyjne i w sposób niemożliwy do porównania dużo bardziej szczegółowe. Sytuacja w dziedzinie „sprawdzania przeszłości” (background checks), włącznie z obowiązkową wiedzą fachową, autoryzacji przy zakupie, posiadaniu i noszeniu broni lub obowiązkowej rejestracji i scentralizowanej ewidencji broni pomiędzy USA i Republiką Czeską jest w zasadzie nieporównywalna, przy czym standard czeskich przepisów prawa znacznie przekracza poziom przepisów prawa USA. Przy tym projekt zmiany ustawy konstytucyjnej, jak to zostanie jeszcze wyjaśnione poniżej, nie zostawia żadnej przestrzeni do obniżenia już istniejących standardów krajowych.

Możliwość niekontrolowanego rozszerzenia się posiadania broni w Republice Czeskiej w porównaniu z sytuacją w USA jest odmienna, ponieważ również w kwestiach kulturowych Republika Czeska znajduje się w zupełnie odmiennej sytuacji. Należy również podkreślić, że zdecydowana większość problemów bezpieczeństwa związanych z dostępem do broni w USA wynika z łatwości dostępu do broni dla osób, które nie spełniają żadnych wymogów, jeśli chodzi o ich zdolności, również w kwestii ich wcześniejszych konfliktów z prawem, ani kwestii zdrowotnych, a już na pewno wiedzy fachowej, która zostanie potwierdzona egzaminem państwowym. Stan w Republice Czeskiej jest pod tym kątem zupełnie odmienny, ponieważ osoba posiadająca broń legalnie pozostaje osobą pod kontrolą, która musi spełnić szereg wymogów badających jej stan, zaś w przypadku, gdy z jakiegoś powodu stanie się niezdolna do posiadania broni, właściwe zezwolenie zostanie jest cofnięte, i nawet (po wejściu w życie ustawy nr 229/2016 Dz.U.) w takim przypadku można przystąpić do natychmiastowego prewencyjnego zabezpieczenia posiadanej przez taką osobę broni.

Należy również podkreślić, że podstawowy aspekt projektu polegający na tym, że w wyniku wprowadzenia zmiany ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej nie zostanie zagwarantowane prawo do nabycia, posiadania i noszenia broni i amunicji ogólnie. To prawo jest

ograniczone swoim celem, którym jest obrona życia, zdrowia i własności, w ramach udziału w tym celu osób uprawnionych do zabezpieczania bezpieczeństwa Republiki Czeskiej. Takie podejście jest diametralnie różne od aktualnej interpretacji drugiej poprawki do Konstytucji USA.

Jeśli jest mowa o możliwym zastrzeżeniu, że ręczna broń palna, której miałyby dotyczyć projektowana zmiana, może zostać wykorzystana dla celów obrony bezpieczeństwa narodowego w szerszym pojęciu wyłącznie w ograniczonym zakresie, można stwierdzić, że obrona czeskiego bezpieczeństwa narodowego w przeszłości często leżała w operacjach, które w kwestii użytej broni odpowiadały raczej sytuacji obrony życia, zdrowia lub własności (np. w przypadku działań spadochroniarzy czechosłowackich na terenie Protektoratu, które często miały raczej charakter ograniczonych potyczek pomiędzy jednostkami).

Ograniczenia projektowanego prawa

Już w samym projekcie jest zawarta wyraźna możliwość ograniczenia projektowanego prawa: „Niniejsze prawo może zostać ograniczone przez przepisy prawa oraz na podstawie przepisów prawa mogą zostać określone inne warunki jego wykonywania, jeśli jest to konieczne dla obrony praw i swobód innych ludzi, porządku publicznego i bezpieczeństwa, życia i zdrowia lub zapobiegania przestępstwom.” W przypadku innych warunków i ograniczeń chodzi przede wszystkim o krąg osób, którym należy się takie prawo. Poza tym, że projektowana nowelizacja wyraźnie odnosi się do wyłącznie obywateli Republiki Czeskiej, należy określić również szereg innych gwarancji bezpieczeństwa, dzięki którym będzie wiadomo, że dostępu do broni będzie można odmówić osobom, które zamiast wzmocnienia bezpieczeństwa Republiki Czeskiej mogłyby zagrozić jest bezpieczeństwu lub w inny sposób zagrozić społeczeństwu lub sobie. Takie warunki powinny przede wszystkim obejmować kwestie związane ze zdolnością do posiadania broni, przede wszystkim w związku z kryminalną przeszłością przyszłych posiadaczy, ich stanem zdrowia, minimalnym wiekiem i posiadaniem zdolności prawnej, jak również potwierdzoną wiedzą fachową. Inne warunki, które będą niezbędne w celu ograniczenia projektowanego prawa, będą obejmować np. rodzaj broni, którą obywatele będą uprawnieni kupić, posiadać i nosić do zadeklarowanego celu. Jeśli część (bądź nawet większość) ręcznej broni palnej może zostać wykorzystana wyłącznie do obrony życia, zdrowia lub własności, pewne rodzaje broni wojskowej (np. broń ciężka, amunicja wybuchowa lub nawet urządzenia bojowe) już nie mogą być pod tym kątem rozpatrywane jako adekwatne, ponieważ ich głównym celem zastosowania jest prowadzenie szerszych operacji wojskowych. Niezbędne wydaje się również ograniczenie u bronią w konkretnych sytuacjach. W takich przypadkach koniecznym będzie ustanowienie przede wszystkim zakazu spożywania alkoholu oraz innych substancji obniżających zdolności poznawcze człowieka, który nosi broń. Koniecznym wydaje się również określenie obowiązkowego minimalnego sposobu zabezpieczenia przechowywanej broni, obowiązki w przypadku kontroli przeprowadzanej przez policję, ograniczenie możliwości strzelania z broni wyłącznie do strzelnic posiadających stosowne uprawnienia (jeśli nie chodzi o przypadki obrony koniecznej i stanu wyższej konieczności) lub zakaz wywozu broni za granicę Republiki Czeskiej (jeśli prawo nie stanowi w określonych przypadkach inaczej, przede wszystkim w powiązaniu z właściwymi przepisami prawa Unii Europejskiej).

Ze względu na specyficzny kontekst projektowanego prawa w przyszłości również koniecznym będzie wyraźne wykluczenie jakichkolwiek prób tworzenia paralelnych struktur zbrojnych, które nie zostałyby przez państwo włączone do systemu zabezpieczenia bezpieczeństwa Republiki Czeskiej.

Nie trzeba podkreślać, że już aktualnie obowiązujące przepisy prawa uprawniają, zaś przyszłe przepisy prawa będą uprawniać, do posiadania i noszenia broni wyłącznie na terenie Republiki Czeskiej. Prawodawstwo dotyczące zakupu i posiadania broni w krajach sąsiednich różna od przepisów prawa obowiązujących na terenie Republiki Czeskiej. Posiadacze broni są tej sytuacji świadomi, ponieważ aktualnie zdają egzamin z wiedzy, w czasie którego m.in. udowadniają również znajomość przepisów prawa regulujących posiadanie broni na terenie Republiki Czeskiej. W praktyce nie dochodzi więc do sytuacji, aby właściciel pozwolenia na broń świadomie przekroczył granicę Republiki Czeskiej ze swoją legalnie posiadaną bronią, jeśli nie ma właściwego pozwolenia wydanego przez sąsiednie państwo. W praktyce zdarzają się wyłącznie sytuacje, że właściciel pozwolenia na broń przekroczy granice państwowe z nabojem, który przypadkowo pozostał w ubraniu lub bagażniku pojazdu. Częstsze są przypadki, w których obywatele Republiki Czeskiej przekraczają granice

państwa z przedmiotami, które na terenie Czech są ogólnie dostępne, ale ich posiadanie w niektórych krajach jest ograniczone. Mowa jest np. o gazie pieprzowym, pałkach teleskopowych lub nożach różnego rodzaju. Takie osoby są karane zgodnie z krajowymi przepisami prawa w myśl zasady, że nieznanostwo prawa nie zwalnia z jego przestrzegania. Nadal oczywiście prawo posiadania broni i amunicji będzie ograniczone terytorialnie do Republiki Czeskiej, zaś projektowana nowelizacja ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej nie ma na celu i nie może nic zmienić w aktualnym stanie.

Konieczność przyjęcia projektu

Kluczową kwestią jest konieczność przyjęcia wnioskowanej nowelizacji prawa, bądź możliwość osiągnięcia identycznych celów bez przyjęcia wnioskowanej zmiany ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej. Pod tym kątem należy przede wszystkim zwrócić uwagę na ogólną koncepcję ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej, kiedy włączenie osób fizycznych (bądź również prawnych) do systemu zabezpieczania bezpieczeństwa Republiki Czeskiej jest aktualnie zapisane wyłącznie w formie obowiązku (art. 3 ust. 2), zaś szczegółowo treść niniejszych obowiązków określa ustawa. Jeśli jednak chodzi o projektowaną nowelizację, sytuacja jest inna, ponieważ zakup, posiadanie i noszenie broni przez osoby cywilne jest w standardowych okolicznościach całkowicie dobrowolną czynnością, zaś zamysłem ustawodawcy nie jest jakakolwiek zmiana niniejszej zasady. Równocześnie jednak projektowana nowelizacja ma uznać, że również taka dobrowolna (zależna od wolnej woli, które wypełnią ściśle wymogi ustawy) aktywność posiada istotne znaczenie w ramach zagwarantowania bezpieczeństwa Republiki Czeskiej. Przy tym jako zasadniczy aspekt koniecznym jest zauważenie, że udział osób, które posiadają i noszą broń, w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego i narodowego będzie wynikać z konkretnej, często niemożliwej do przeprowadzenia sytuacji, nie będzie zależne np. od ogłoszenia stanu wojennego, stanu zagrożenia państwa lub stanu wyjątkowego, np. obowiązków, które miałyby być w ramach ogłoszenia któregoś z powyższych stanów nakładane przez osoby posiadające broń.

Republika Czeska w projektowanych przepisach prawa wyraźnie uznaje, że posiadanie i noszenie broni, jeśli zgodnie z przepisami prawa, staje się częścią całkowitego systemu zabezpieczania jej bezpieczeństwa i równocześnie deklaruje, że zakup, posiadanie i noszenie broni jest w tym kontekście (w odróżnieniu od obowiązku wojskowego) tylko prawem, nie zaś obowiązkiem. Z punktu widzenia ustawowej nowelizacji prawa posiadania broni przez osoby cywilne jawi się jako właściwe, ale z punktu widzenia podstawy prawnej odróżnia posiadanie broni dla celów prywatnych (sport, łowiectwo lub kolekcjonerstwo) od posiadania broni do celów, które mają wyraźnie szersze znaczenie społeczne. W pierwszym przypadku można również mówić o pewnym przywileju, w przypadku drugim zaś zasada posiadania broni różni się, ponieważ staje się prawem (z uwzględnieniem dobrowolności takiego posiadania broni), któremu jednak odpowiada szereg konkretnych obowiązków i warunków. Taką sytuację ma uwzględniać właśnie projektowana zmiana ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej.

Pod względem proceduralnym przedłożenie dotychczasowego projektu jest konieczne przy uwzględnieniu postępu prac nad nowelizowaną dyrektywą o broni, jeśli w jej wyniku dojdzie do kompleksowej zmiany przepisów prawa czeskiego regulujących manipulowania bronią w sferze cywilnej, wtedy koniecznym staje się przyjęcie projektowanej zmiany ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej, jeszcze przed kompleksową zmianą zwykłych ustaw.

Równocześnie należy podkreślić, że właśnie rodzaje broni, których będzie dotyczyć zmieniana dyrektywa o kontroli zakupu i posiadania broni palnej zaszeregowane do broni kategorii A, potencjalnie, z praktycznego (technicznego) punktu widzenia, mogą zostać wykorzystane do wypełniania zadań wynikających z zakresu zagwarantowania bezpieczeństwa państwa, jak również przy przygotowaniu osób fizycznych do wypełniania tych zadań (włącznie z indywidualnym dobrowolnym treningiem i doksztalcaniem). Patrząc szerzej pod kątem spraw bezpieczeństwa, jako kluczowa jawi się jednak konieczność wprowadzenia regulacji, w powiązaniu z nowelizowaną dyrektywą o broni, dzięki którym zostanie ograniczone przejście zakazanych, na podstawie nowych przepisów, rodzajów broni do sfery nielegalnej. Projektowana zmiana ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej powinna stworzyć warunki do przyjęcia takiej nowelizacji na poziomie zwykłych ustaw.

Powiązane nowelizacje przepisów prawa

Proponujemy, aby warunki konkretnego sposobu wprowadzenia projektowanych postanowień ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej i równocześnie jego konieczne ograniczenia określała ustawa. W tym kontekście należy również zwrócić uwagę, że nie musi w danym przypadku chodzić tylko o jedną przepis prawa. Sposób, w jaki projektowane zapisy będą wypełniane, może przedstawiać różną formę realizacji obowiązków w myśl art. 3 ust. 2 ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej. Może więc chodzić zarówno o formy włączenia obywateli do sfery zagwarantowania wewnętrznego aspektu bezpieczeństwa państwa, jak i ich włącznie do sfery obrony Republiki Czeskiej. Jakakolwiek ustawa, która będzie wprowadzać projektowaną zmianę ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej, będzie jednak musiała obejmować w zasadzie podobne wymogi, i to w taki sposób, aby był przestrzegany cel niniejszej normy konstytucyjnej w formie zagwarantowania bezpieczeństwa Republiki Czeskiej i równocześnie bezpośrednio w ustawie konstytucyjnej zostały uwzględnione przewidziane ograniczenia projektowanego prawa do zakupu, posiadania i noszenia broni i amunicji.

Aktualnie przepisami prawa, które będą odpowiadać potrzebom związanym z wprowadzeniem projektowanych nowych postanowień ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej, przynajmniej przez okres przejściowy, jest ustawa nr 119/2002 Dz.U., o broni palnej i amunicji (ustawa o broni), z późniejszymi zmianami. Z drugiej jednak strony, przynajmniej w związku z reformą przepisów prawa czeskiego z zakresu posiadania broni palnej w sferze cywilnej, która bez wątpienia będzie konieczna przy wdrażaniu znowelizowanej dyrektywy 91/477/EWG o kontroli zakupu i posiadania broni palnej, koniecznym będzie stworzenie projektu nowelizacji, która będzie lepiej korespondować z przedmiotową zmianą ustawy o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej.

Warunki określone jakkolwiek ustawą, który w przyszłości będzie regulować posiadanie broni przez osoby cywilne, powinny, jak już zaznaczono powyżej, w pierwszym rzędzie określać zdolność do nabycia na własność, do posiadania i noszenia broni, typ broni, którą można nabyć w taki sposób oraz kwestie procesowe z tym związane. Ustawa jednak nie może ewidentnie regulować porządku prawnego, który pozostawałaby w sprzeczności z ustawą konstytucyjną lub na przykład nie umożliwiałaby efektywnie osiągnięcie celów, które ma na myśli norma konstytucyjna lub wyczerpywałaby treść niniejszego prawa konstytucyjnego.

Przyszłe przepisy prawa, będą musiały uwzględnić istnienie art. 3 ust. 3 i stopniowo włączać je do przepisów prawa. Niniejsza przyszła nowelizacja powinna przede wszystkim określać warunki oraz szczegółowe zapisy niezbędne do zagwarantowania faktu, że właściciele broni będą faktycznie brać udział w zapewnianiu bezpieczeństwa Republiki Czeskiej w ramach wypełniania swoich obowiązków zmierzających do osiągnięcia tego celu. Przede wszystkim powinien zostać zagwarantowany wyższy poziom wiedzy i zdolności do manipulowania z bronią, np. przy pomocy obowiązku odbywania regularnych treningów strzelniczych. Również w taki sposób powinien zostać zapewniony wyższy poziom wiedzy i przygotowania właścicieli broni w sferze szerszego zapewnienia bezpieczeństwa, zarówno pod względem mechanizmów i instytucji bezpieczeństwa wewnętrznego, jak również ochrony bezpieczeństwa narodowego. Przedmiotem przyszłej nowelizacji prawa może być również pewna forma włączenia do systemu pewnych instytucji, dzięki czemu zostałyby zagwarantowana realizacja podanych zadań w odniesieniu do właścicieli broni.

Nowe przepisy prawa, które wprowadzą nowy art. 3 ust. 3 ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej, powinna zostać oddzielona od ustawy, które będzie regulować ogólne warunki posiadania broni dla potrzeb sportu, łowiectwa i kolekcjonerstwa, jak również prowadzenia działalności gospodarczej związanej z bronią. Równocześnie jednak powinna blisko do niej nawiązywać. Ustawa, która będzie regulować sfery wynikające z dyrektywy o kontroli zakupu i posiadania broni palnej (myślistwo, sport, kolekcjonerstwo i prowadzenie działalności w tej sferze, jak również możliwość uzyskania zezwolenia wyłącznie dla prywatnego użycia broni do obrony życia, zdrowia i własności, jednak ciągle w tej samej, surowej formie, którą dopuszcza dyrektywa) i określałaby ogólnie obowiązujące warunki i wymogi z zakresu zdolności do uzyskania uprawnień do zakupu, posiadania i noszenia broni i amunicji, zarówno dla osób fizycznych i prawnych. Niniejsza ustawa zawierałaby więc nowelizację prawa w zasadzie podobną do aktualnego brzmienia ustawy nr 119/2002 Dz.U. i równocześnie wdrażała zmienioną dyrektywę 91/477/EWG.

Kolejna ustawa, do której nawiązywałby aktualny projekt zmiany ustawy konstytucyjnej, wdrażałaby prawa i obowiązki osób w ramach nabywania, posiadania i noszenia broni i amunicji dla celów i wykonywania czynności administracji państwowej.

Zgodność wnioskowanej nowelizacji z porządkiem konstytucyjnym Republiki Czeskiej, umowami międzynarodowymi, do przestrzegania których jest zobowiązana Republika Czeska

Wniosek nowelizacji ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej pozostaje w zgodzie z porządkiem konstytucyjnym Republiki Czeskiej. Projekt uszczegóławia istniejący do tej pory obowiązek osób fizycznych do uczestnictwa, na warunkach określonych przepisami prawa, w zagwarantowaniu bezpieczeństwa Republiki Czeskiej i równocześnie na poziomie konstytucyjnym umocowuje i do systemu bezpieczeństwa Republiki Czeskiej włącza już istniejący system manipulowania bronią palną przez właścicieli pozwoleń na broń (właściwe grupy).

Z punktu widzenia systematycznego, uwzględniając powyższe, można jeszcze uzupełnić, że nie chodzi o niebezpośrednie rozszerzenie katalogu podstawowych (indywidualnych) praw zawartych w Karcie. Odwrotnie chodzi o regulację specyficznie nawiązującą do obowiązku, i to ściśle w jego ramach, który już aktualnie określa ustawa konstytucyjna o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej i podporządkować tę nowelizację bez wyjątków potrzebom głównego celu ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej, którym jest zagwarantowanie bezpieczeństwa państwa. Całkiem na miejscu jest w związku z tym włączenie niniejszej nowelizacji do ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej. Z drugiej strony, jeśli podobne postanowienie zostałoby zawarte w Karcie, prowadziłyby to do wyraźnie szerszej wykładni umocowanego prawa i osłabiłyby aspekt obowiązku, który w projekcie ma być z zasady immanentny i pozostać w powiązaniu z pozostałymi postanowieniami ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej (art. 3 ust. 2).

Projektowanej zmiany ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej w żadnym wypadku nie można interpretować jako faktu od którego nie ma wyjątków i zwykłego umocowania indywidualnego prawa obywatela do nabycia, posiadania i noszenia broni i amunicji. Innymi słowami, celem projektu nie jest niczym nieograniczone, czyli bezcelowe (lub będąca celem samym w sobie) rozpowszechnianie broni pomiędzy obywatelami Republiki Czeskiej. Taka wykładnia nie jest możliwa po uwzględnieniu celu projektowanego prawa, którym jest konkretny sposób udziału uprawnionych do tego osób fizycznych przy zapewnianiu bezpieczeństwa Republiki Czeskiej, jednak po uwzględnieniu wyraźnie określonych wyjątków, że warunki i ograniczenia tego prawa określi ustawodawca w zwykłej ustawie, któremu ustawodawca określa konkretne aspekty ograniczające, które mogą (muszą) zostać uwzględnione na poziomie zwykłych ustaw.

Bez wątpliwości należy się też zająć możliwą kolizją projektowanego prawa z innymi podstawowymi prawami zapisanymi w Karcie, przede wszystkim z prawem do życia. Jak już wspomniano – projektowane prawo będzie zastosowane wyłącznie w zgodzie ze swoim, w projekcie jednoznacznie określonym, celem, którym jest wypełnianie obowiązku do udziału w zagwarantowaniu bezpieczeństwa państwa. Równocześnie wyraźnie można określić ograniczenia tego prawa, również z punktu widzenia zagrożenia indywidualnych praw innych osób lub z punktu widzenia porządku publicznego i bezpieczeństwa. W związku z tym jednoznacznie zostaje określony również stosunek tego prawa do innych konstytucyjnie umocowanych praw (porównaj przede wszystkim wyrok Sądu Konstytucyjnego Republiki Czeskiej sygn. akt Pl. ÚS 16/98, upubliczniony w Dzienniku Ustaw pod nr 68/1999 Dz.U.). Jeśli więc realizacja prawa do zakupu, posiadania i noszenia broni lub amunicji mogła kolidować np. właśnie z prawem do życia lub mogłaby prowadzić do ukrócenia innych praw podstawowych, nie można wnioskować, że w ogóle nie może zostać osiągnięty cel niniejszego prawa, nie biorąc pod uwagę faktu, że ustawodawca musiałby ewidentnie zawieść przy określaniu w ustawie konstytucyjnej przewidywanych warunków efektywnych i ograniczeń, więc nie można by było nawet tego prawa jako takiego zastosować konstytucyjnie (przede wszystkim z uwzględnieniem art. 4 ust. 4 Karty). Innym aspektem jest również fakt, że choć projekt formułuje pewne prawo, jego włączenie do ogólnej hierarchii praw i swobód gwarantowanych przez porządek konstytucyjny zawsze będzie musiało wychodzić z faktu, że chodzi wyłącznie o realizację obowiązku, którego celem nie będzie indywidualne dobro, ale ochrona bezpieczeństwa państwa.

Należy również wspomnieć o stosunku projektowanej nowelizacji do art. 23 Karty, który mocuje tzw. prawo do sprzeciwu. Należy zwrócić uwagę na fakt, że projektowane uzupełnienie ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej jest projektowane jako integralna część

obrony bezpieczeństwa Republiki Czeskiej, więc chodzi o prawo, które będzie realizowane w ramach zapewnienia bezpieczeństwa jako podstawowego obowiązku państwa. W przypadku prawa do sprzeciwu zapisanego w Karcie jest to możliwość sprzeciwu przeciwko każdemu (włącznie ze sprzeciwem przeciwko samemu państwu), jeśli już państwo samo zawiodło i działalność organów konstytucyjnych i właściwe użycie środków prawnych są uniemożliwione. Można więc powiedzieć, że projektowana nowelizacja i art. 23 Karty mogą do siebie nawiązywać (i to w momencie, gdy stworzony właśnie system bezpieczeństwa w znacznym stopniu w oparciu o ustawę konstytucyjną o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej, zawiodł i przewidywane przez nią środki ustawowe nie będą możliwe do wykorzystania w pełni). Z innego punktu widzenia jednak należy projektowane prawo uważać raczej za lustrzane odbicie analogii prawa do sprzeciwu, ponieważ jego sensem i podstawą nie jest sprzeciw przeciwko państwu lub jakiegokolwiek jego składowej, ale właśnie wzmocnienie i pomoc państwu w ramach już istniejących reguł, i to tylko jako uzupełnienie czynności jego organów, która to pomoc nie tylko nie jest uniemożliwiona, ale wyznacza dla realizacji projektowanego prawa limity, których nie będzie można przekroczyć. Takie postanowienia jednak w aktualnym porządku konstytucyjnym nie powinny w żadnej sprawie być ważniejsze i nie powinno być w ogóle możliwe, aby mogły mieć wpływ na takie same sytuacje. Wspólnym rysem projektowanego postanowienia art. 3 ust. 3 ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej i art. 23 Karty jest tylko krąg ich adresatów, który w obu przypadkach jest ograniczony do obywateli Republiki Czeskiej.

Przedłożony projekt nie obejmuje zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych, które wiążą Republikę Czeską. Również po uwzględnieniu faktu, że warunki i inne ograniczenia określa ustawa, można wtedy bez jakiegokolwiek konfliktu ustawy konstytucyjnej i umowy międzynarodowej zagwarantować, że nie zostaną zagrożone zobowiązania Czech wynikające np. z umów międzynarodowych określających zakaz lub inne ograniczenia korzystania z określonych rodzajów broni.

Zgodność projektowanej nowelizacji z prawem Unii Europejskiej

Przedłożony projekt ustawy konstytucyjnej nie dotyczy prawa Unii Europejskiej, przedmiot nowelizacji spada wyłącznie do zadań każdego kraju członkowskiego Unii Europejskiej, projekt w takiej sytuacji nie jest sprzeczny z zobowiązaniami, wynikającymi dla Republiki Czeskiej z członkostwa w Unii Europejskiej, przede wszystkim Umową o przystąpieniu Republiki Czeskiej do Unii Europejskiej, z ogólnymi zasadami prawa Unii Europejskiej ani z jurysdykcją Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Projekt jest zgodny przede wszystkim z faktem, że art. 4 ust. 2 Umowy o Unii Europejskiej określa, że „[Unia Europejska] respektuje podstawowe funkcje państwa, przede wszystkim te, które są związane z zagwarantowaniem integralności terytorialnej, utrzymaniem porządku publicznego i ochroną bezpieczeństwa narodowego. Przede wszystkim bezpieczeństwo narodowe pozostaje wyłączną odpowiedzialnością każdego państwa członkowskiego.” Pojęcie „bezpieczeństwo narodowe” oznacza przede wszystkim w zasadzie bezpieczeństwo państwa, tj. jego suwerenność i jego bezpośrednie przesłanki. Umowa o UE od tego pojęcia w tym jednym postanowieniu wyróżnia „integralność terytorialną”. Nie ma wątpliwości, że oryginalne i znowelizowane brzmienie ustawy konstytucyjnej zawiera w pojęciu „bezpieczeństwo Republiki Czeskiej” zarówno zabezpieczenie bezpieczeństwa zewnętrznego (narodowego lub państwowego), jak i obronę podstaw demokratycznych i bezpieczeństwo wewnętrzne.

Można również wskazać na art. 72 Umowy o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zgodnie z którym postanowienia niniejszej umowy regulujące fakty dotyczące stworzenia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i prawa nie ograniczają wykonywania odpowiedzialności państw członkowskich za utrzymanie porządku publicznego i obrony bezpieczeństwa wewnętrznego. Art. 276 umowy o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stanowi nawet, że nad tą odpowiedzialnością nie może pochyłać się nawet Trybunał Konstytucyjny Unii Europejskiej.

Celem projektowanego prawa jest również uzupełnienie systemu zapewnienia bezpieczeństwa Republiki Czeskiej, który uwzględnia wiele aspektów częściowych, włącznie z ochroną bezpieczeństwa wewnętrznego, ale również integralność terytorialną, suwerenność i podstawy demokratyczne Republiki Czeskiej. Jest faktem, że w konkretnych przypadkach i w różnych sytuacjach historycznych nacisk na poszczególne składowe bezpieczeństwa narodowego może się

różnić, ale aktualne zmiany zagrożeń zagrażających bezpieczeństwu jednoznacznie wskazują, że w zasadzie nie będzie już możliwe wyraźne oddzielenie jednych od drugich.

Przy tym nie wolno zapominać, że w sferze własności i posiadania broni Czeska Republika posiada pewne zobowiązania wynikające z jej członkostwa w Unii Europejskiej, przede wszystkim z dyrektywy 91/477/WE o kontroli zakupu i posiadania broni. Republika Czeska i Unia Europejska zgodnie z zasadą lojalnej współpracy (art. 4 ust. 3 TUE) pomagają sobie nawzajem przy wypełnianiu zadań wynikających z umów; Republika Czeska m.in. ma zakaz wdrażania rozwiązań, które mogłyby zagrozić osiągnięciu celów przez Unię.

Takie obowiązki w projekcie przejawiają się zwłaszcza tym, że zasięg terytorialny (domyślnie, ale bez wątpliwości) jest ograniczony do terenu Republiki Czeskiej. Nowelizacja nikomu nie przyznaje prawa do zakupu, posiadania lub noszenia broni i amunicji, również do wyznaczonych celów, poza terytorium Czech. Dzięki temu wypełnia jeden z celów cytowanej powyżej dyrektywy polegający na zakazie wolnego przewozu broni na terenie innego państwa. Następnie ma to odbicie w fakcie, że projekt dotyczy wyłącznie obywateli Republiki Czeskiej. To prawo nie należy się innym obywatelom Unii Europejskiej, którzy na terenie Republiki Czeskiej posiadają ponadstandardowe prawa polityczne, np. biorą udział w wyborach, ponieważ uwzględniają specjalny stosunek obywatela i jego państwa oraz wolność innych krajów Unii Europejskiej przy organizacji i zabezpieczeniu własnego bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego oraz stosowania właściwych wymogów obowiązujących ich obywateli. Taki zapis zwiększa wzajemne zaufanie pomiędzy Republiką Czeską i innymi państwami członkowskimi w przedmiotowej dziedzinie prawa, które jest również wyraźnym celem określonej powyżej dyrektywy. Nowo uchwalane prawo nie obejmuje również myślistwa i strzelectwa sportowego, które określona powyżej dyrektywa łączy z elastyczniejszym reżimem, który uwzględnia wolny przepływ ludzi. Równie ważny jest i będzie obowiązek lojalnej współpracy polegający na osiągnięciu celów określonych w powyższej dyrektywie w relewantnym zakresie określonym przepisami prawa, który określa szczegóły wykonywania tego prawa i w przyszłości również będzie regulować.

Należy więc podsumować, że niniejszy projekt nie ogranicza praw obywateli innych państw członkowskich, ponieważ nie wdraża prawa Unii Europejskiej. Prawa tych osób będą w pełni zachowane w ramach nowelizacji prawa do zakupu, przechowywania i noszenia broni dla celów sportowych, łowieckich, kolekcjonerskich i ewentualnie również innych celów, które zakłada dyrektywa 91/477/WE o kontroli zakupu i posiadania broni, włącznie z prawem wykorzystania np. europejskiej karty broni palnej.

Zakładany wynik ekonomiczny i finansowy projektowanej nowelizacji

Przyjęcie projektowanej nowelizacji w aktualnym stanie prawnym nie zakłada nakładów finansowych z budżetu państwa ani innych pozycji budżetu publicznych. Dobrowolne przejście na siebie przez obywateli obowiązku do obrony życia, zdrowia i wartości majątkowych uzupełnia koszty, które państwo w tej sferze samo ponosi. Z drugiej jednak strony projektowana ustawa konstytucyjna w żadnym razie nie ma na celu przenoszenia na pojedynczych obywateli odpowiedzialności za zagwarantowanie bezpieczeństwa Republiki Czeskiej, które nadal pozostaje obowiązkiem państwa, łącznie ze związanymi z tym kosztami.

Projekt nie przynosi żadnych konkretnych efektów w sferze przedsiębiorstw.

Jeśli chodzi o efekty w sferze społecznej, projekt może mieć pozytywny efekt związany z wyższym standardem obrony życia, zdrowia i wartości majątkowych. Na poziomie ustawy jednocześnie zostaje zabezpieczone, że nie będzie dochodziło do wykorzystywania projektowanego prawa, tj. również do powstania wpływów negatywnych m.in. na poziomie szkód materialnych i finansowych. Regulacje prawne w tym przypadku są zawarte w aktualnie obowiązującej ustawie o broni, która, zwłaszcza po swojej ostatniej zmianie ustawą nr 229/2016 Dz.U., zawiera efektywne mechanizmy zapobiegania niewłaściwego wykorzystania legalnie posiadanej broni. Zmiana ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej nie będzie prowadzić do obniżenia gwarancji bezpieczeństwa w związku z posiadaniem broni palnej przez osoby cywilne. Takie gwarancje są zwarte w powiązanej „zwykłej” legislaturze i obejmują (i w przyszłości nadal będą obejmować) m.in. wymogi dotyczące niekaralności, solidności, stanu zdrowia i wiedzy, minimalnego wieku i zdolności prawnej osób uprawnionych do zakupu, posiadania i noszenia broni. W powiązaniu do przyjęcia

zmiany ustawy konstytucyjnej będzie dodatkowo możliwe przyjęcie zmiany zwykłych ustaw, które umożliwi zwiększenie wymogów dotyczących konkretnej wiedzy i umiejętności przy używaniu broni. Logicznym krokiem będzie dalszy podział osób uprawnionych do noszenia broni dla celów ochrony życia, zdrowia i własności w ramach zagwarantowania bezpieczeństwa Republiki Czeskiej. Wprowadzone zostaną jednak kolejne mechanizmy i systemy kontrolne sprawdzające poziom wiedzy i zdolności osób uprawnionych do posiadania i noszenia broni. Innymi słowy, aktualny stan, w którym osoby uprawnione mogą broń posiadać i ewentualnie nosić ją ukrytą, stanie się później jeszcze efektywniejszy i powstanie gwarancja, że ewentualne ryzyko związane z posiadaniem broni przez osoby cywilne zostanie w pełni zminimalizowane.

Jak już podano, podstawa projektu całkiem różni się od celu prawa do sprzeciwu zapisanego w art. 23 Karty. Umocowanie projektowanych przepisów prawa właśnie w ustawie konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej jego podporządkowanie się obowiązkowi wzięcia udziału w zabezpieczeniu Republiki Czeskiej i wyraźne określenie możliwych ograniczeń wdrażania tego prawa, dodatkowo już co do zasady wyklucza, aby prawo do zakupu, posiadania i noszenia broni i amunicji zostały wykorzystane do nadania instytucjonalnego charakteru pewnym strukturom paralelnym do struktur i elementów systemu bezpieczeństwa państwa. Zakładanie autonomicznych „związków lokalnych stróżów”, „straży sąsiedzkiej” lub uzbrojonych oddziałów innych grup (np. partii politycznych) byłyby rażącym nadużyciem projektowanego prawa i projektowane postanowienia art. 3 ust. 3 ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej nie popierałoby ani nie chroniło takich aktywności. W przyszłej nowelizacji prawa, która będzie nawiązywać do przyjęcia zmiany ustawy konstytucyjnej, zostanie jednoznacznie zapisany zakaz podejmowania takich działań, które nie zostaną uznane przez państwo i zorganizowane jako część ich polityki z zakresu bezpieczeństwa. Zostaną również określone jasne i zniechęcające sankcje za takie nadużycie prawa do zakupu, posiadania i noszenia broni i amunicji.

Wpływ na bezpieczeństwo lub obronność państwa

Celem niniejszego projektu jest zwiększenie bezpieczeństwa państwa i jego mieszkańców. W tym celu należy kompleksowo wykorzystywać wszelkie źródła, które państwo ma do dyspozycji. Niniejszy projekt prowadzi do rozszerzania zestawu narzędzi, które mają pozytywny wpływ na bezpieczeństwo państwa i umożliwia aktywniejsze włącznie jego obywateli do obrony państwa. Jest idealnym uzupełnieniem dotychczasowego obowiązku zapisanego w art. 3 ust. 2 do udziału w zagwarantowaniu bezpieczeństwa Republiki Czeskiej.

II. Część specjalna

Dot. art. I

Wnioskujemy o uzupełnienie postanowień art. 3 ust. 3 ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej, które włączyłoby system dobrowolnego zakupu, posiadania i noszenia broni przez osoby cywilne do systemu zagwarantowania bezpieczeństwa Republiki Czeskiej, w celu wykonywania obowiązku, który już aktualnie został nałożony na osoby fizyczne w ustawie konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej w art. 3 ust. 2. Wypełniając niniejszy obowiązek osoby cywilne mają brać udział w działaniach służących bezpieczeństwu państwa, zaś projektowana zmiana postanowień będzie zmierzać wyłącznie w tym kierunku. Projektowane postanowienie ma równocześnie objąć zarówno sam zakup broni i amunicji na własność, ich posiadanie i noszenie, jak również np. trening strzelecki, który jest niezbędny w celu uzyskania wystarczającej wiedzy i zdolności przy manipulowaniu bronią palną, w zakresie, w jakim takie inne czynności w powiązaniu z art. 3 ust. 2 i 3 ustawy konstytucyjnej regulują zwykłe ustawy.

Projekt równocześnie określa podstawowe warunki i ograniczenia zastosowania projektowanej nowelizacji, które następnie zostaną powiązane z innymi przepisami prawa na poziomie zwykłych ustaw. Chodzi przede wszystkim o ustawę regulującą ogóle warunki posiadania broni palnej w sferze cywilnej, zaś w przyszłości również w specjalną ustawę (ustawy), które określą konkretną formę wdrażania obowiązków przy zagwarantowaniu bezpieczeństwa państwa w myśl art. 3 ust. 2 ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej w związku z posiadaniem broni.

Dot. art. II

Wnioskujemy, aby nowelizacja ustawy konstytucyjnej o bezpieczeństwie Republiki Czeskiej weszła w życie z piętnastym dniem po jej ogłoszeniu. Rozpoczęcie obowiązywania ustawy w tym terminie nie jest ograniczone żadnymi przeszkodami faktycznymi ani prawnymi, ponieważ celem projektu nie jest bezpośrednio wprowadzenie zasadniczych zmian do aktualnie obowiązującego systemu i dotychczasowego środowiska prawnego tworzonego przede wszystkim przez ustawę nr 119/2002 Dz.U. i umożliwi realizację celu projektowanych zmian przynajmniej na przejściowy okres. Znowelizowana ustawa konstytucyjna będzie również podjęta do wprowadzenia kolejnych konkretnych rozwiązań w przypadku wyraźniejszych zmian środowiska prawnego.

W Pradze, dnia 3 lutego 2017 r.

Roman Váňa, własnoręcznie
Milan Chovanec, własnoręcznie
Igor Jakubčík, własnoręcznie
Zuzka Beberová Rujbrová, własnoręcznie
Bronislav Schwarz, własnoręcznie
Robin Böhnisch, własnoręcznie
Jan Birke, własnoręcznie
Miroslava Strandlová, własnoręcznie
Vítězslav Jandák, własnoręcznie
Jiří Zemánek, własnoręcznie
Jiří Koskuba, własnoręcznie
Jaroslav Foldyna, własnoręcznie
František Adámek, własnoręcznie
Jiří Petru, własnoręcznie
Jana Černochová, własnoręcznie
Dana Váhalová, własnoręcznie
Petr Kořenek, własnoręcznie
Jaroslav Krákora, własnoręcznie
Karel Černý, własnoręcznie
Pavel Havíř, własnoręcznie
Leo Luzar, własnoręcznie
Pavel Antonín, własnoręcznie
Zdeněk Soukup, własnoręcznie
Martin Kolovratník, własnoręcznie
Pavel Plzák, własnoręcznie
Miloš Babiš, własnoręcznie
Pavel Čihák, własnoręcznie
David Kasal, własnoręcznie
Zdeněk Odnraček, własnoręcznie
Ivo Pojezný, własnoręcznie
Václav Snopek, własnoręcznie
Stanislav Mackovík, własnoręcznie
Josef Zahradníček, własnoręcznie
Josef Šenfeld, własnoręcznie
Vojtěch Adam, własnoręcznie